

Den fientliga politiken

Den minoritetsfientliga politik som förs i dagens Kina har skapat ett växande motstånd mot kommunistpartiet. Om myndigheterna fortsätter att bortse från minoriteternas grundläggande behov riskerar det att utmytna i ett utbrett missnöje.

Dagens Kina, där den kinesiska civilisationen breder ut sig över ett större område än den någonsin gjort tidigare, befolkas till 92 procent av kinesisktalande hankineser. Det som däremot är anmärkningsvärt är att 64 procent av landets yta utgörs av minoritetsfolksområden.

Efter kommunistpartiets maktövertagande 1949 infördes ordet *minzu* ("nationalitet") för minoritetsfolken, vilket var inspirerat av Stalins definition av nationaliteterna i Sovjetunionen. Minoritetsområdena delades med åren upp i fem autonoma regioner (Tibet, Xinjiang, Inre Mongoliet, Ningxia och Guangxi), 30 autonoma prefekturer, 120 autonoma counties och 1 300 townships för etniska minoriteter. Meningen var från början att en viss typ av självstyre skulle ta vid efter en obestämd tidsperiod. Med tiden omformulerades målen successivt till att idag vara helt förändrade. Själva autonoma systemet som skulle berättiga självstyre i de autonoma regionerna har förvandlats till ett verktyg för statlig kontroll och uteslutning av etniska minoriteter.

106 miljoner, eller 8 procent av Kinas befolkning, tillhör alltså etniska minoriteter. Den siffran bör dock tas med en nypa salt. Antalet individer som tillhör egentliga minoritetsfolk, men vars folk inte blivit erkända

som ett eget folk av staten, beräknas vara minst 800 000. Exempel på icke erkända folk är bajia, hakka, deng, khmu, yi och mang. Många av dessa folks individer engagerar sig i utdragna processer med staten där de kräver ett erkännande som ett eget folk. Identifikationsprocessen är dock helt och hållet statsstyrd och minoritetsfolken själva har ytterst lite att säga till om.

BÄTTRE PÅ 80-TALET

Kina hade historiskt länge fem stycken "nationer": han, manchuer, mongoler, muslimer och tibetaner. När man i dagens Kina har återvänt till det han-chauvinistiska tankesättet, där etnocentrism och nationalism bidragit till att han-kineserna gynnas på minoritetsfolkens bekostnad, så har ordet "nation" bytts ut och ersatts

"På arbetsförmedlingar i Tibet och Xinjiang ser man 'endast hankineser önskas' på jobbannonser."

med benämningen "etnisk minoritet". Anledningen till bytet var naturligtvis att ordet "nation" mer eller mindre antydde att folket i fråga skulle få möjlighet till självbestämmande i framtiden. Etnisk minoritet klingar betydligt oskyldigare.

Under 80-talet såg situationen ljusare ut för Kinas minoriteter. Böcker gavs ut på minoritetsspråk som aldrig förr, minoritetsfolken fick lära sig om sitt folks kultur i skolan och man lyfte fram minoriteternas särart som nånting positivt. Massakern på himmelska fridens torg 1989 betydde dock början på en ny era. Sedan dess har ekono-

misk utveckling och nationellt enande hela tiden prioriterats. Skyddande av minoritetsrättigheter har bara varit intressant så länge det har kunnat gagna de två ovan nämnda målen.

Kina har genom ratificering av åtskilliga internationella avtal och konventioner, samt genom framtagandet av en nationell lag, skyldigheter att respektera, skydda, stödja och förverkliga att rättigheterna för landets etniska minoriteter efterlevs.

Problemet är bara att Kina infört artiklar och konstitutioner som delvis underminerar dessa lagar. Bland annat säger en artikel från 1984 att "handlingar som undergräver enandet av nationaliteterna eller anstiftar till nationell splittring" är förbjudna, vilket med lätthet kan användas mot etniska minoriteter. Och i bestämmelser från 2005 för etniska minoriteter ligger tonvikten på "Nationell enhet och säkrandet av Kinas enande" i de fyra första artiklarna.

Helt klart är att Kinas nationella och internationella skyldigheter gentemot minoritetsfolken inte efterlevs och att man för detta får tydlig kritik från internationella organisationer och organ som FN.

Trots de lagliga garantierna om autonomi under kinesisk lag så har minoritetsfolken minimal möjlighet att påverka lagstiftningen eller utöva självbestämmande i sina egna områden. Kommunistpartiets dominans förhindrar helt enkelt att systemet implementeras.

Samtliga partisekreterare i de autonoma regionerna är hankineser. Minoritetsledare innehar mestadels maktlösa positioner och när de väl får

en viktigare post förvandlas de till "marionetter" i systemet då de "assisteras" av han-kinesiska ställföreträdare.

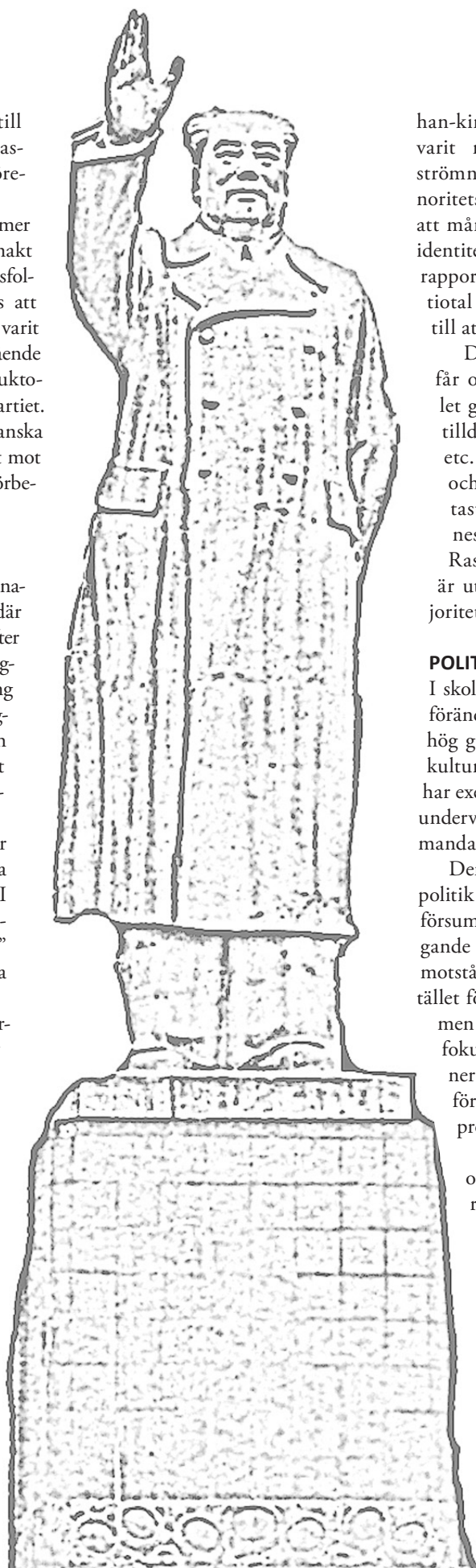
Nej, kommunistpartiet kommer aldrig att överlåta någon riktig makt till representanter för minoritetsfolken. Som exempel kan nämnas att ingen etnisk minoritet någonsin varit representerad i Politbyråns stående kommitté, vilket är den högsta auktoritära nivån inom kommunistpartiet. Oroande är också att många tibetanska och uiguriska kadrar har bytts ut mot hankineser på lokal nivå under förberedelserna inför OS i Beijing.

STARK NATIONALISM

I de minoritetsområden där nationalistiska strömningar finns och där delar av befolkningen ropar efter större självstyre eller självständighet, framförallt i Tibet, Xinjiang och Inre Mongoliet, har myndigheterna infört speciella lagar och förordningar som slår hårt mot minoritetsfolkens religioner, kulturer och språk.

För tibetaner och uigurer är det extra tydligt att det nationella enandet överskuggar allt annat. I Tibet tvingas munkar och nunnor utstå "patriotisk utbildning" där det är obligatoriskt att tala illa om Dalai lama, och i Xinjiang rättfärdigas religionsförtrycket med att det är en del av det internationella "kriget mot terrorismen". I Xinjiang är det dessutom förbjudet att som studerande eller statligt anställd besöka moskéer eller att aktivt utöva sin religion över huvudtaget.

Genom historien har kommunistpartiet porträtterat minoriteterna som bakåtsträvande och i behov av hankinesisk hjälp för att utvecklas och moderniseras. Detta har lett till en integrationspolitik, realiserad vid sidan av minoriteternas politiska och ekonomiska uteslutning, som har haft målet att assimilera minoriteterna in i den dominerande



Statyer av Mao Zedong finns i de flesta större städer i Kina.

han-kinesiska kulturen. Detta har varit möjligt genom kraftiga inströmningar av han-kineser till minoritetsområden, vilket har lett till att många minoritetsfolk förlorat sin identitet helt och hållet. En officiell rapport från 2006 visar att ett femtiotal minoritetsspråk är på gränsen till att dö ut.

De nyinflyttade han-kineserna får ofta tydliga fördelar i samhället gentemot minoritetsfolken. De tilldelas lättare jobb och banklån etc. På arbetsförmedlingar i Tibet och Xinjiang ser man alltsomoftast texter som "endast han-kineser önskas" på jobbannonser. Rasismen mot minoritetsfolken är utbredd och accepterad av majoritetsbefolkningen.

POLITIKEN UTESLUTER

I skolan har utbildningen successivt förändrats så att den idag i väldigt hög grad utesluter minoritetsfolkens kultur, religion och språk. I Xinjiang har exempelvis beslut tagits om att all undervisning på alla nivåer ska ske på mandarin senast 2010.

Den tydligt minoritetsfientliga politik som förs i dagens Kina, som försummar minoriteternas grundläggande behov, har skapat ett växande motstånd mot kommunistpartiet. Istället för att ta tag i roten till problemen som lett fram till protester, så fokuserar myndigheterna på att slå ner och kväva alla oroligheter och försäkra sig om att ingen vågar protestera eller tala ut.

Bland kommunistpartiets olika fraktioner har för närvarande den konservativa synen, där politisk kontroll och social stabilitet måste upprätthållas till varje pris, övertaget. Om kommunistpartiet fortsätter att möta protester med förnekanden eller våld riskerar frustrationen att eskalera och resultera i utbrett missnöje, som i sin tur skulle ta Kina ännu längre ifrån det "harmoniska" samhälle som Hu Jintao så vackert förespråkar.

Per Engström